

EDITORIAL

Kusganong suklan ang walay puas nga pasistang terorismo sa kabanikanhan

Walay puas ang pasistang terorismo sa rehimeng US-Duterte sa kabanikanhan. Walay katugbang ang kabangis sa mga armadong gaway ni Duterte batok sa masang mag-uuma ug kabus. Taliwala sa kadaut sa pandemya ug sa mga kalamidad, nagpadayon ang saywar, pag-panghadlok ug pagpaniktik sa mga baryo ug komunidad nga kidudahan nilang adunay mga organisasyong masa ug sangay sa Partido o kaha nagasuporta ug nagasimpatya sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Ang maong mga kampanya sa pagsumpo sa masa ilalum sa Joint Campaign Plan-Kapanatagan kadungan ang dagku, sugunson ug padayon nga operasyong kombat nga nakapukos sa mga natarang gerilya sa BHB.

Gidumog, gisakop ug gihari-harian sa Retooled Community Support Program (RCSP) sa Armed Forces of the Philippines (AFP) ang mga baryo. Pasistang laraw niini nga tangtangan ang unsamang lama sa impluwensya sa rebolusyonaryong kalihukan. Kasagarang molungtad sa 3-6 ka bulan sa pinakamubo ang RCSP, o hangtud sa tulo ka tuig sa pagsulay nga pukanon ang pagsukol sa masa.

Pasistang tumong niini nga bungkgagon ang panaghiusa ug pag-tinabang sa masa. Ginaisa-isa ug

ginadumog nila ang mga gidudahanhang myembro sa mga organisasyong masa, ang mga adunay par-yenteng Pulang manggugubat o kadre sa Partido, kanhing manggugubat o kinsamang mobalibad nga moduko, motahan o magbutang sa ilang kababaryo sa kadaot.

Ginagamit sa mga pasista ang *red-tagging*. Ginasangyaw ang mga pangalan sa radyo o ginabutang sa mga tarpolin. Ginaekisan og pula ang mga balay sa mga gidudahan. Ginapatawag sa mga kampo sa mili-

tar o ginasundo aron magreport ug "magpa-clear sa ilang pangalan", ug "mosurender" o magpagamit sa mga pagpaniktik, o mosalmot sa mga proyekto nga ginapangwarta-han sa militar.

Kalit lang nga ginapreso o kaha ginahulgang patyon ang mga mosupak. Ginabalik-balikan, hangtud nga ginaliyukan, ginasaka, o ginareyd ug ginauting kay ang balay bisan disoras sa gabii. Ginapatay ang mga "nagmagahi." Sunud-sunod ang mga kaso sa pagmasaker nga ginapagawas sa balita nga engkwentro sa BHB. Niining 2020, dili moubos sa 290 ka mga mag-uuma ang gipatay sa mga pasista.

Pugos nga ginapasunod ang masang mag-uuma sa mga arbitraryong palisiya nga gipahamtang sa mga pasista, sama sa paglimita sa pwedeng palitong pagkaon ug suplay, o kaha pagbawal nga magtrabaho sa ilang uma sa takuban sa "social dis-

tancing." Kining tanan walay ligal nga sukaranan, lapas sa katungod ug hila-bihan nga pabug-at sa masa.

Gitugaw ang kahilum sa mga baryo. Nagpasiugda ang mga tampalasan sa mga sabong, paghuboghubog, droga, pornograpiya ug pagpahimulos sa mga kababayan-an. Nagpabuto sila bisan gabiing daku aron lang manghadlok. Namomba ug nanganyon sa mga bukid nga duul sa baryo nga miguba sa mga uma ug kabtangan sa masa, ug nagdala og grabeng kahadlok, ilabina sa mga bata.

Nagpakaylap ang kaaway og mga intriga sa masa aron bungkagon ang ilang pagsinaligay ug mga organisasyon. Ginadaut nila ang hukbong bayan ug ginabahiran ang tagabaryo nga sila ang pahimungtan kung maglunsad ang BHB og taktikal nga opensiba sa ilang lugar.

Lalum ang gibungang kaudat sa hugaw nga gyera sa pasistang rehimen sa ilang natarang gerilya. Nahimong pasibo ug nadisorganisa ang masa ug nahikawang makasukol atubangan sa pagpangatake ug abuso sa kaaway. Tungod kini sa pipila ka kahuyangan sa mga komite

sa Partido ug yunit sa hukbo nga paspas nga mihaum sa estilong dumog sa kaaway ug mipatuman sa kinahanglang mga lakang aron ipabilin ang hugot nilang panaglambigitay ug pagtinabangay sa masa.

Sa mas daghang natarang gerilya, luyo sa walay puas nga pasistang kabangis, maisugon nga mibarog ug misukol ang masa katimbayayong ang ilang hukbo. Nakasinati man sila og pipilang kaudat, padayon silang mibarog ug nakigbisog.

Sa hugot nga pagtabang ug giya sa Partido ug hukbo, nahimo sa masa nga ipabilin ang panaghiusa ug hiniusang molihok ug makigduddut sa kaaway. Kung kaduyog nila ang hukbo, dili sila mahadlok. Mibarog sila alang sa ilang mga katungod ug gipakigbisog ang ilang kaayuhan. Wala nilagitalikdan ang usag-usa. Ang kaayuhan sa matag usa gipanalipdan sa tanan. Kolektibo ug maisugon nilang giatubang ang kabangis ug pagpamig-ot. Mahandianon ang kasinatian sa pagsukol sa masa, direkta man o uban pang mamugnaong paagi. Hiniusa nilang ginaspak ang mando sa kaaway, giliyukan o ginabalewala. Wala sila

nahutdan og pamaagi tungod kay tass ang ilang determinasyong ug diwang masukolon.

Padayon nga ginapakusog ug ginapalapad ang mga organisasyon masa aron hugpungon ang panaghiusa ug iangat ang ilang diwa ug katakus nga mosukol. Bisan anaa sa baryo ang kaaway, mahimo pa gihapong magtigum ug mag-assemblya nga dili makita o madungog sa mga pasista. Ang pinakalig-ong organisasyon aktibo sa propaganda ug edukasyon. Subsub nilang gimakmak ang teroristang mga krimen sa AFP ug rehimeng Duterte ug gibutyag ang mga pasistang bakak niini.

Atubangan sa hampak sa kampanyang pagpanumpo sa rehimen, wala gipasagdang maputol ang paghugpong sa masa ug hukbo. Tungod kay kinahanglan, daghang pamaagi sa pakighinabi ug pagdugtong sa masa. Walay hunong ang pagtabang sa hukbo sa mga antipyudal nga pakigbisog sa masa. Aktibo usab ang hukbo sa pagsukol sa armadong galamay sa kaaway. Ginabungkag ang kutay sa mga espiya sa kaaway. Ginapadangop ug ginapangitaan og masilungan ang mga giinitan sa kaaway. Ginasilutan ang mga pasistang kriminal sa baryo.

Gipamatud-an sa tibouk nasud nga dili kanus-aman hingpit nga mapukan ang determinasyon sa masang dinaugdaug nga mosukol ug pildihon ang pasistang pagpangabuso. Kinahanglang mokutlo og pagtulun-an ug inspirasyon sa mapangahasong kasinatian sa pagsukol sa masa, sa hukbo ug Partido ug ang labaw pang paglapad ug paglalum sa rebolusyonaryong baseng masa sa kabanikanhan.

Sa tinguhang magpabilin sa poder ug ipadayon ang pagpangawkaw ug korapsyon, siguradong dili undangan sa pasistang rehimeng Duterte ang masa ug ipadayon ang pagpangdaugdaug ug pagpaantus kanila. Apan samtang labaw nga nahimong bangis ug brutal si Duterte, labaw lang nga nahimong determinado ang masa ug hukbo nga mosukol ug moasdang sa gubat sa katawhan.

AB

ANG Bayan

Unod

Bolyum LI Ihap 24 | Disyembre 21, 2020

Ang *Ang Bayan* ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang *Ang Bayan* og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.

 [instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 cppinformationbureau@gmail.com

Editorial: Kusganong suklan ang walay puas nga pasistang terorismo sa kabanikanhan	1
Mga protesta sa katawhan luyo sa <i>lockdown</i>	3
7 ka aktibista, gidakop sa HR day	4
Mga krimen sa AFP sa Sultan Kudarat	4
Mga protesta sa tibuok kalibutan	5
Ang babaye sa gubat sa katawhan	6
Nangutinkay nga mga sundalo, giambus	7
Kaso kalanot sa Antique 7, miuswag	7
Bag-ong maniobra sa mga Marcos	7
Hustisya alang kang Alvin Luque!	7
Pasko sa kawad-on ug kagutom	8
Sa mubong pagkasulti	9
Cuba: Pagsaka sa kapasidad panglawas	10

Ang *Ang Bayan* ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

Mga protesta sa katawhan luyo sa lockdown

Gisakmit sa rehimeng Duterte ang pandemyang Covid-19 aron sumpuon ang katungod sa katawhan nga magpadayag, mag-organisa ug magprotesta. Napugngan sa brutal nga militaristang *lockdown* ang pagkaylap sa mga protesta nga nagaduso sa ayuda, panginabuhian ug katungod. Luyo niini, nakalunsad og pipila ka dagku ug daghang gagmayng lihoc protesta ang mga demokratikong sektor karong tuiga.

Sa inisyal nga nakalap nga datos sa *Ang Bayan*, adunay kapin 400 ka protesta sa tuig 2020. Dose niini ang mayor nga protesta sa Metro Manila. Sunod sa Metro Manila, pinakadaghan ang gilunsad sa Southern Tagalog ug Cebu. Gawas sa rali, gipahigayon usab ang mga barikada, kulturanghong protesta, bungkalan, piket, karaban ug mga kampuhan.

Gagmay ug dagkung protesta

Pinakadaghan ang misalmot sa protesta niadtong Nobyembre 30 sa Adlaw ni Bonifacio. Gisalmutan kini sa 5,000 ka tawo. Gipanawagan sa protesta ang pagbasura sa Anti-Terror Law sa rehimen. Pinakadaghang protesta ang gilunsad sa tibuok nasud batok maong balaod. Gika sa batok niini ang ubay-ubay pero daghan, kalit ug mubo nga protesta sa mga sentrong syudad ug lungsod sa Luzon, Visayas ug Mindanao. Kadaghanan, gisalmutan sa mga grupo sa kabatan-onan.

Gawas niini, adunay mga protesta batok sa liberalisasyon sa importasyon sa bugas, ABS-CBN *shutdown*, *red-tagging*, pagpamig-ot ug pagpamatay, demolisyon ug reklamasyon sa yuta. Aduna usay mga

rali nga nanawagan og proteksyon alang sa mga mamumuong panglawas, *mass testing*, hinanali ug igong ayuda, luwas nga balik-eskwela, *academic ease*, balik-pasada ug dugang suhulan, *hazard pay* ug badyet alang sa mga katilingbanong serbisyo. Adunay mga protesta aron kundenahon ang pagpatay sa mga aktibista sama nilang Randall Echanis ug Zara Alvarez ug panawagan alang sa inahang si Reina Nasino ug sa iyang anak nga si River.

Sa unang bahin sa *lockdown*, naliyukan sa mga organisasyon ang mga restriksyon ug gipangulohan ang protesta gikan sa mga balay ug komunidad. Gisalmutan kini sa 10-20 magkasilingan. Gilunsad nila ang mga *noise barrage* ug dungan nga pagpanawagan sa ilang mga *social media account*.

Kadungan niini ang mga protesta ug raling *online* o sa *internet*. Mayor dinhi ang pagdumdum sa Pangkalibutang Adlaw sa Pamuo kung asa nagkita-kita *online* ang mga magtatambong aron maminaw sa mga pamahayag ug panawagan. Giduyugan kini sa usa ka paspas nga piket sulod sa University of the Philippines (UP) sa Diliman, Quezon City.

Protesta sa kadalanan

Unang miulbo ang protesta sa kadalanan sa Barangay Bagong Pagasa sa Quezon City nga gitukmod sa kawalay ayuda sa kabus-sa-kasyudaran niadtong Abril 1. Paspas ug banguis kining gisumpo sa mga pulis.

Subling natukmod nga magprotesta sa kadalanan ang mga aktibista dihang giratsada sa rehimen ang Anti-Terror Law sa Kongreso. Paspas nga nagtapok sa UP-Diliman niadtong Hunyo 4 ang kapin 1,000 katawo aron kundenahon ang pagratsada sa balaod. Subli silang nagtapok dinhi niadtong Hunyo 12. Sa misunod nga mga bulan, nahimong sentro ang unibersidad ug upisina sa Commission on Human Rights sa pipila pa ka mayor nga protesta, lakip ang protesta sa SONA. Gipatuman sa mga protesta ang *social distancing* ug pagsuot og *face mask*.

Pinakadaghang protesta ang sektor sa transportasyon. Kapin napulo ka hugna nga nagpiket ang mga drayber ug opereytor sa dyip aron iduso ang balik-pasada.

Misalmot ang mga progresibong indibidwal ug organisasyon sa kapin lima ka hugna nga panagtapok sa mga mamumuo sa ABS-CBN sa istasyon sa Quezon City.

Subling nagtapok sa Mendiola sa Maynila ang mga grupong LGBT niadtong Hunyo 26. Misunod dinhi ang martsa sa mga kabus, adlaw sa pagsukol sa mga mag-uuma ug pangkalibutang adlaw sa tawhanong katungod.

Giduyugan usab ang mayor nga kalihukan sa mga protesta sa mga syudad sa Baguio, Cebu, Bacolod, Iloilo, Roxas, Davao ug uban pa. Gisalmutan kini sa gibanabanang 150-300 ka mga raliyista.

Sa kinatibuk-an, kapin 300 ka aktibista ug mga boluntir ang giaresto ug temporaryong gidetine samtang padulong o anaa sa rali tungod kuno sa mga paglapas sa mga lagda sa *lockdown*.

7 ka aktibista, giaresto sa Adlaw sa Tawhanong Katungod

Iligal nga giaresto sa mga elemento sa Philippine National Police (PNP)-Criminal Investigation and Detection Group ang pito ka aktibista niadtong Disyembre 10, Pangkalibutang Adlaw sa Tawhanong Katungod, sa magkabalag nga lugar sa Metro Manila.

Giutingkay ug gitamnan og pusil ug eksklusibo ang gipuy-ang mga balay nilang Lady Ann Salem, tagdumala sa *Manila Today*, ug mga organisador sa mamumuo nga silang Dennise Velasco, Rodrigo Esparago, Romina Astudillo, Mark Ryan Cruz, Joel Demate ug Jaymie Gregorio, Jr.. Giaresto ug gipasakahan sila og gama-gamang kaso subay sa gitanum nga mga ebidensya. Gipirmahan ni Judge Cecilyn Burgos-Villavert sa Quezon City Regional Trial Court ang tanang *search warrant*. Kakun-sabo ni PNP Chief Gen. Debold Sinas ang maong mahistrado sa daghang kaso ng pag-aresto sa Negros ug National Capital Region. Gitawag og "pabrikang sa mandamyento" ang iyang upisina ug gisugyot na sa

Kongreso nga imbestigahan kini sa Korte Suprema.

Lapad ang nahimong pagkumdena sa rehimen sa pag-atake sa gawasnong pagpadayag ug pag-unyon. Lakip ang *Manila Today* sa *gi-red-tag* sa National Task Force to End Local Communist Armed Conflict sa milabayng pagdungog sa Senado tungod sa pagmantala niini sa mga artikulong kritikal sa rehimen. Gidakop usab ang mga unyonista tungod sa pagka-aktibo sa pagsupak sa kontraktwalisasyon sa dagkung kumpanya sama sa PLDT, Jollibee, Regent, Super 8, Pepsi ug uban pa.

Gi-red-tag nga duktora sa Negros, gipatay

Usa ka duktor nga gipasanginlang myembro sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) ang gipusil sa *death squad* sa rehimen niadtong Disyembre 15 sa Guihulngan City, Negros Oriental. Napatay sa pagpamusil si Dr. Mary Rose Sancelan, lider sa lokal nga *task force* batok sa Covid-19 ug nag-inusarang duktor sa upisnang panglawas sa syudad. Gipatay usab ang iyang asawa nga si Edwin, nga kauban niya pauli sa ilang balay.

Sa wala pa gipatay si Sancelan, subli-subli na siyang *gi-red-tag* sa Kagubak, usa ka anti-komunistang grupong paramilitar nga ginapadagan sa pulis ug militar sa Negros. Ginganlan siya sa grupo nga si JB Regalado, tigpamaba sa BHB-Central Negros, niadtong 2018. Niadtong 2019, nagpadayag na og kabalaka si Sancelan alang sa iyang kinabuhi apan gipili niyang magpabilin sa syudad aron mag-alagad sa katawhan. AB

Mga krimen sa AFP sa Sultan Kudarat ug Western Samar

WALAY GINTANG ANG mga krimen ug paglapas sa Task Force Central (TFC) sa militar sa katawhan sa Sultan Kudarat. Niadtong Setyembre 10, mokabat sa 15 ka pamilya sa Sityo Tupi Bato, Midtungok, Sen. Ninoy Aquino, Sultan Kudarat, ang nawad-an og puluy-anan human gisunog sa 37th IB ang ilang mga balay ug produkto sa ilang umahan.

Sa taho sa BHB sa rehimon, mikabat sa 2,800 ka Dulangan Manobo, Tiduray, Moro ug setler ang nahimong biktima sa pagpamig-ot ug pagpamatay sa yunit gikan Enero hangtud Nobyembre karong tuiga.

Lakip sa mga krimen sa TFC ang pagpatay kang Milboy Dakula, 17, ug Dino Limboy, 23, niadtong Setyembre 4 sa Barangay Santa Clara, Kalamansig. Kaniadto usang Setyembre 5 sa parehong barangay, gigapos ug gibitay sa punuan sa kahoy ang adunay sakit sa hunahuna nga si Cris Macargas, 40 anyos. Niadtong Oktubre 22, giransak, gikawatan ug gisunog sa mga sundalo ang usa ka balay sa Sityo Ebe, Lagubang, Sen. Ninoy Aquino.

Nakapailalum ang TFC sa Western Mindanao Command ug gilangkuban sa 37th IB, 7th IB, 6th IB ug PNP Special Action Force.

Western Samar. Pinakaulahing biktima sa pagpamatay sa 46th IB sa prubinsya si Joey Ocasla, 38, residente sa Barangay Sinalangtan, Calbiga. Gipusil siya sa iyang balay niadtong Oktubre 23, alas-3 sa kaadlawon human niyang giablihan ang mga sundalong nangita sa iyang asawa nga kapitan sa barangay. Gipatay usab niadtong Setyembre si Juanita Pacayra, kapitan sa Barangay Antol.

Biktima usab sa 46th IB si Teddy Solayao, residente sa Barangay Magdawat, nga gipatay sa iyang umahan niadtong Agosto.

Terorismo sa estado, tapuson!

Tulo ka libong katawhan ang nagmartsa padulong sa Mendiola sa Maynila aron dumumun ang Pangkalibutang Adlaw sa Tawhanong Katungod niadtong Disyembre 10.

Gipanawagan sa mga organisasyon sa pagpasiugda sa Karapatan ug Bayan nga **pakyason ang terorismo sa estado.**

Giduso nila ang pagtapos sa mga atake sa mga progresibo ug aktibista ug ang makamatay nga *red-tagging* sa estado.

Kadungan niini, nagpasaka og 6 ka kasong pagpangabuso sa awtoridad sa Ombudsman ang upat ka organisasyon ug duha ka magbabalaod aron palagputon sa pwesto ang tulo ka upisyal sa NTF-ELCAC nga aktibo sa *red-tagging* sa mga aktibista.

Gihimugso sa pandemya ang protesta sa minilyong katawhan

Walay katugbang nga pagtiurok sa pangkalibutang ekonomiya ug krisis sa panglawas ang mihulma sa 2020. Minilyon ang nagkasakit ug namatay, ug mas midaghan pa ang nawad-an og trabaho ug kita. Labaw pang migrabe ang kalisud ug kagutom sa daghang bahin sa kalibutan. Imbes nga ayuda ug suporta, ug pagpakusog sa sistemang panglawas, mas sagunson nga pagpamig-ot ug pasismo ang tubag sa daghang mga guberno sa pangayo sa mga katawhan. Ang maong mga kundisyon, nga mipatong sa kanhi nang grabeng krisis sa sistemang kapitalista, ang tabunok nga yuta kung asa mitumaw ug mikaylap ang mga protestang gisalmutan sa pinakadaghang katawhan sa milabayng lima ka dekada.

Usa dinhi ang protesta sa 250 ka milyong mag-uuma ug mamumuo sa India batok sa neoliberal nga mga palisiya sa agrikultura sa pasista ug maka-imperyalistang rehimeng Modi. Minilyon ang nagmartsa padulong sa nasudnong kabisera ug sa lain-laing bahin sa nasud, lapas pa sa liboan ka mga harang ug pulis, para itukmod ang estado nga iatras ang anti-katawhang mga sugyot balaodnon ug hatagan sila og subsidyo. Miani og malukpanong suporta ang protesta gikan sa mga hatungang pwersa, midya ug uban pang institusyon. Sa kasamtangan, ang India ang ikaduha sa adunay pinakadaghang katawhan nga natakdan sa Covid-19.

Sa US, mihulma ang gamhanang kalihukang Black Lives Matter taliwala sa pinakagrabeng krisis panglawas sa nasud. Miulbo ang malukpanong mga protesta niadtong Mayo, mikaylap ug gibanabanang mipungkay

niadtong Hunyo kung asa mikabat sa kapin 26 milyon ang nag-ingon nga misalmot sila sa mga protesta sa lain-laing bahin sa nasud. Niadtong Oktubre, kapin 7,000 ka protesta na ang gilunsad sa maong kalihukan. Labaw pa kining mikusog tungod sa nagkagrabeng diskuntento sa katawhan batok sa palpak nga tubag ni Donald Trump sa pandemya, ug sa iyang mga pasista ug rasistang lakang. Milanog ang tingog sa protesta nga nanawagang dili iboto si Donald Trump sa eleksyon niadtong Nobyembre. Ang US ang adunay pinakadaghang natakdan ug napatay sa Covid-19.

Sa Indonesia, gatusan ka libong mamumuo ang naglunsad sa 3 ka adlaw nga nasudnong welga sa 60 ka lokasyon batok sa sugyot balaodnon nga magtamtang sa mga benepisyo sa mga mamumuo ug nagahatag-dalan sa kontraktwalisasyon sa pamuo.

Sa Thailand ug Hongkong, gatu-

san ka libo usab ang nagprotesta batok sa sistemang pulitika ug mananumpuonang mga palisiya sa ilang nasud. Mikabat sa 100,000 katawo ang misalmot sa pagpungkay sa mga protesta nga nanawagan aron tangtangan ang absolutong gahum sa monarkiya sa Thailand. Sa Hongkong, nagpadayon ang mga protesta batok sa balaod sa ekstradisyon nga ginaduso sa China. Gipasiugdahan sa mga kabatan-onan ang protesta .

Sa Israel ug Lebanon, napuloan ka libo ang nagralli batok sa pakyas nga tubag sa ilang mga guberno sa pandemya, pagkahagba sa ekonomiya tungod sa mga *lockdown* ug korapsyon sa ilang tag-as nga upisyal. Dugang nga ayuda ang panawagan sa kaylap nga protesta sa Spain ug Turkey. Sa France, Italy, UK ug Belgium, kung asa pinakagrabe ang unang serye sa mga impeksyon, padayon ang protesta sa mga mamumuong panglawas alang sa igong suhulan ug proteksyon.

Niining Disyembre, 50,000 ang nagtapok sa France batok sa brutalidad sa pulis ug rasismo. Sa Nigeria, midaog ang mga kabatan-onan sa panawagang bungkagon ang SARS (SWAT sa Pilipinas) nga notoryus sa brutal nga mga paglapas sa tawhanong katungod.

Serye sa mga protesta sukad pa niadtong Marso ang gilunsad sa mga kabus sa Brazil, Mexico, Colombia, Guatemala ug Chile alang sa ayuda, badyet alang sa mga katilingbanong serbisyo ug dugang suporta sa mga mamumuo sa panglawas. Pinakadaku dinhi ang sa Chile kung asa kapin 120,000 ka raliyista ang nagmartsa alang sa katungod sa kababayan-an ug pagkundera sa pagsaka sa presyo sa pagkaon ug tubig. Sa Colombia, nasudnong welga ang tubag sa mga mamumuo batok sa mga paglapas sa tawhanong katungod taliwala sa pagsaka sa ihap sa mga natakdan sa bayrus sa nasud.

Ang babaye sa gubat sa katawhan

Daghang kabatan-onang kababayan-an ang dili igsapayan ang mga sakripisyo ug hagit isip myembro sa Bagong Hukbong Bayan (BHB). Tibuok-kusog nilang ginapatuman ang ilang mga katungdanan isip patas nga mga kaabag sa kalalakin-ang manggugubat. Lakip kanila silang Paolin, Mimi ug Jellyn, mga kabatan-onang babaye nga naggikan sa lain-laing sektor sa katilingban, nga nakasinati og pagdawat ug panagangay-angay sulod sa hukbong bayan.

Ka Paolin, rebolusyonaryong inahan

Myembro sa komite sa propaganda ug edukasyon sa usa ka prubinsya si Ka Paolin. Nagsilbi siyang magtutudlo sa mga kaubang dili makabasa ug makasulat. Nagatudlo usab siya sa mga kulturanghng pasundayag, mga kursong masa, ug kurso sa Partido.

Parehong nangulong kadre sa Partido ug BHB ang iyang mga ginikanan. Nagdesisyon siyang sundon ang ilang mga tunub sa hukbong bayan dihang nag-18 siya. Dinhi niya naila ang iyang nahimong asawa.

Temporaryo siyang mipahulay alang sa luwas nga pagpanganak taliwala sa balaod militar sa Mindanao. Grabe ang iyang kabalaka, tungod kay sayod siya nga dili tahuron sa mga sundalo ang iyang mga katungod bisan og bag-o pa siyang nanganak. Tulo ka bulan pa lang ang iyang anak dihang iya kining gibilin sa gikasaligang paryente.

Dakung sakripisyo alang kay Ka Paolin ang pagbilin sa anak. Bugtong mga litrato lang sa iyang anak ang balon niya sa iyang pagbalik sa yunit. Gisugat siya sa hugot nga paggakos sa iyang inahan. "Karon, nasayod na ka kung nganong gibilita mo sa inyong Lola," pasyaw sa iyang inahan samtang naghilak.

Ka Mimi, semi-proletaryado

Medik sa usa ka platun si Ka Mimi. Katungdanan niyang sigurohon ang panglawas sa mga kauban ug kalimpyo sa kampo. Karong adunay pandemya, aktibo siya sa mga gilunsad nga *medical mission* sa langkob nilang komunidad ug kampanyang

edukasyon mahitungod sa Covid-19. Isip manggugubat, gikalipay niya ang pagsalig kaniya sa mga residente sa mga baryong ilang gilihukan.

Gikan sa usa ka syudad si Ka Mimi. Sa edad nga 18, nagtrabaho siya isip mamumuong kontraktwal sa pabrika sa *palm oil*. Nagadawat lamang siya og ₱180 alang sa 12 ka oras nga pagtrabaho. Mas ubos kini og ₱100 kumpara sa gakadawat sa kalalakin-an. Sama sa uban, bawal siyang molingkod sulod sa pabrika ug aduna lang siyay 30-minutos nga pahulay ug limitadong paggamit sa kasilyas. Wala siyay nadawat nga benepisyong panglawas.

Tungod sa kakulang sa suhulan nga iyang gakadawatan gikan sa kumpanya, natukmod siyang mosulod sa mga anti-sosyal nga aktibidad aron buhion ang iyang anak. Grabe pa, ginapasakitan siya sa iyang asawa nga kanhi nang mikuryente kaniya.

Unang nahimamat ni Mimi ang mga kauban dihang miuli siya sa prubinsya. Dinhi niya nahinabi ang mga kauban. Misalmot siya sa mga pagtuon nga gilunsad sulod sa kampo ug nagpabilin sa usa ka semana hangtud nga nakadesisyon siyang magpultaym.

Ka Jellyn, Lumad

Upisyal sa suplay sa kumpanya ug instruktur sa pulitika sa platun si Ka Jellyn, usa ka Manobo. Dili bag-o alang kaniya ang kinabuhi sa hukbotungod kay naandan na niya ang gimbuhaton sa bukid. Bata pa lang, nagatabang na siya sa iyang mga

ginikanan sa gimbuhatong balay ug sa pag-ani og kamote sa umahan.

Misalmot siya sa BHB niadtong Nobyembre 2014, sa edad nga 18. Niadtong 2018, lakip siya sa naglunsad og ambus sa usa ka yunit sa 66th IB kung asa 17 ka sundalo ang napatay. Usa ka kauban usab ang nakalas sa maong engkwentro. Apan wala nahadlok si Ka Jellyn, gani, labaw pang milig-on ang iyang rebolusyonaryong diwa. Matngon siyang kabahin kini sa pakiggubat, kung asa kasagarang kinabuhi-ug-kamatayon ang sitwasyon. Ingonman, hangtud mahimo, kinahanglang kanunay nga mag-amping ug mosunod sa mga regulasyon aron mapalungtad pa ang pag-alagad sa rebolusyon.

Sama nilang Ka Paolin ug Ka Mimi, labaw pang milig-on ang komitment ni Ka Jellyn sa rebolusyon sa matag makahimamat niya ang masa ug nabati niya nga bug-os ang pagsalig nila kaniya. Daku ang kabalaka kanila sa masa, ilabina sa pareho nilang babaye, ug kasagaran silang ginapangutanan kung lisud ba, kung dili ba sila mahadlok, kung paunsa mahimong babaye sulod sa hukbong bayan. Sayod sila nga sa ilang pagka-manggugubat, hinayhinay nilang ginasalikway ug ginatutid ang ubos nga panglantaw sa ilang mga kauban. Gipamatud-an nila nga aduna silay katakus sa tanang natad sa gimbuhaton, bisan sa gimbuhatong militar. AB

Nangutingkay nga mga sundalo, giambus

GIAMBUS SA BAGONG Hukbong Bayan (BHB)-Camarines Norte ang nag-operasyong mga sundalo gikan sa 902nd Brigade niadtong Disyembre 12 sa Sityo Manlapat, Baay, Labo, Camarines Norte. Giutingkay nila ang lugar bisan bag-o lang nahuman bagyo. Nasakmit sa ambus ang duha ka 9mm kalibreng pistolang Glock ug walo ka bakpak. Duha ka sundalo ang nasamdan.

Surigao del Sur. Gipabuthan sa BHB ang kampo sa CAFGU sa Km. 8, Barangay Puyat, Carmen niadtong Disyembre 4. Pugos nga gipasurender sa mga sundalo ang mga residente ug girekrut isip CAFGU ang kalalakin-an. Usa ka elemento ang napatay.

Samar. Giambus sa BHB ang sakyanan sa pulis nga nagpatrulya sa Barangay Logero, Marabut, Western Samar niadtong Disyembre 10. Napatay si P/Capt. Earl Hembro. Niadtong Oktubre, tulo ka sundalo ang napatay ug usa ang nasamdan sa lima ka operasyong haras sa BHB sa Samar. Gitarget sa mga opensiba ang 19th IB ug 43rd IB nga nanghasol sa mga barangay sa amihanan ug kasadpang bahin sa isla. Gilunsad ang mga pag-atake gikan Oktubre 13-24 sa mga lungsod sa Pambujan ug Silvino Lobos sa Northern Samar, ug sa Matuguinao, Samar. Naengkwentro usab sa mga kauban ang 19th IB niadtong Oktubre 28 sa Barangay Nagpapacao, Matuguinao kung asa duha ka sundalo ang nasamdan.

Capiz. Duha ka sundalo sa 12th IB ang samaron human silang pabuthan sa BHB sa Sityo Buga, Siya, Tapaz niadtong ikatulong semana sa Nobyembre. Gina-reklamo sa mga residente sa Tapaz ang pag-okupa sa 12th IB sa ilang mga barangay nga nagresulta sa pag-*hamlet*, pugos nga pagpasurender, pagpanghulga, ug pagpamugos sa mga upisyal sa barangay nga ideklarang *persona non grata* ang Partido ug BHB.

Iloilo. Usa ka paramilitar ang namatay sa magkasunod nga operasyong haras sa BHB-Iloilo sa kampo sa CAFGU sa Barangay Pudpud, Miag-ao niadtong Nobyembre 3 ug 4.

Pulis ug militar, gimandoan nga atubangon ang kaso mahitungod sa "Antique 7 massacre"

GIMANDOAN SA OMBUDSMAN niining Disyembre 17 ang tulo ka upisyal sa pulis sa Antique ug usa ka upisyal sa 301st Brigade nga atubangon ang mga kasong kriminal ug administratibo nga gipasaka batok kanila sa mga pamilya sa pito ka istap sa National Democratic Front of the Philippines-Panay. Gipangunahan sa maong mga pulis ug sundalo ang pagmasaker sa pito ka istap nga gitawag og Antique 7 niadtong tungang gabii sa Agosto 15, 2018 sa Barangay Atabay, San Jose, Antique.

Gibase ang maong reklamo sa awtopsiya sa Commission on Human Rights Forensic Center. Ang "Antique 7" mao silang Felix Salditos, Peter Mecenas, Jayson Talibo, Liezel Bandiola, Jason Sanchez, Eldie Labinghisa, ug Karen Ceralvo.

Bag-ong mga maniobra sa mga Marcos

WALAY HUNONG ANG mga maniobra sa mga Marcos aron makabalik sa Malacañang. Pinakaulahi dinhi ang pagpasaka og reklamong *impeachment* batok kang Supreme Court Associate Justice Marvic Leonen niadtong Disyembre 7. Gibase ang reklamo sa wala kuno pagsumite ni Leonen sa iyang *statement of assets, liabilities and net worth*.

Ikaduha na kini sa mga kasong adunay laraw nga sipaon si Leonen aron hatagag-dalan ang pagpabor sa protestang elektoral ni Ferdinand Marcos, Jr. batok kang Vice Pres. Leni Robredo. Ayha niini, gibasura na sa korte ang petisyong *quo warranto* ni Solicitor General Jose Calida batok kang Leonen.

Hustisya alang kang Ka Alvin Luque!

HUSTISYA ANG PANAWAGAN sa Partido Komunista ng Pilipinas sa pagpatay sa mga berdugo sa 4th ID kang Alvin Luque (Ka Joaquin Jacinto) ug sa kauban niyang sibilyan niadtong tungang gabii sa Disyembre 10 sa Barangay San Agustin Sur, Tandag City, Surigao del Sur. Si Ka Joaquin ang kanhing tigpamaba sa National Democratic Front (NDF)-Mindanao. Sukwahi sa pamahayag sa militar, imposibleng makasukol siya tungod kay paralisado ug nagpatambal dihang nahitabo ang krimen.

Naggikan sa Davao City si Ka Joaquin. Nahimo siyang lider sa konseho sa Ateneo de Davao University niadtong estudyante pa siya. Gikan dekada 1990 hangtud dekada 2000, nahimo siyang iladong lider sa Bayan-Southern Mindanao. Adunay panahon nga midagan siya pagkakonsehal sa Davao City. Giinitan siya dihang gipangunahan niya ang mga rali batok sa rehimeng Arroyo. Subli-subli siyang gi-*red-tag*, giharas ug gipasakahan og gama-gamang kasong kriminal. Mibalhin siya sa Cagayan de Oro City, apan padayon pa gihapon siyang ginapig-ot. Aron likayan ang pulitikanhong pagpamig-ot, nagpadangup siya sa usa ka sonang gerilya sa Bagong Hukbong Bayan niadtong 2007 hangtud nga nagpultaym siya.

Niadtong 2009, napili siya nga moabag kang Ka Oris aron pakusgon ang NDF-Mindanao. AB

Pasko sa kawad-on ug kagutom

Usa sa mga pinakagipaabot nga okasyon sa ordinaryong mga Pilipino ang Pasko. Pinakatataw nga bahin niini ang *noche buena*, kung asa nagtapok-tapok ang mga myembro sa pamilya aron magsalo-salo sa espesyal nga handang pagkaon ug magsaulog. Apan karong panahon sa pandemya, daghang pamilya ang nagpadayag nga dili na makaselebrar sa maong tradisyon tungod sa krisis nga kapin siyam ka bulan nang midaot sa nasud. Nawad-an og trabaho ug kita ang kadaghanan kanila tungod sa *lockdown*.

Lakip kanila ang drayber sa dyip nga si Gerald. "Karong Pasko, wala pa ko kabalo kung unsay akong plano tungod sa kapit-os, ug tungod usab kay wala may byahe," matud niya. Lahi kini sa milabayng mga tuig kung asa makaplano pa sila og ihanda sa Pasko.

Mihagba ang panginabuhian sa iyang pamilya dihang gibawal ang pagbyahe sa mga dyip sa ngalan sa *lockdown*. Lakip siya sa 200,000 ka drayber nga wala pa gihapon nakabyahe hangtud karon.

"Kung kanhi makakaon pa mi og manok ug baboy, karong adunay pandemya, grabe gyud kalisud. Adunay mga panahon nga nagsalig na lang mi sa ayuda. Usahay, balik-balik na lang ang among sud-an: mga delata, nudels ug isda," matud pa niya. Sama nila, duha sa matag lima ka pinakakabus nga pamilyang Pilipino ang nakasinati og kagutom atubangan sa pandemya, samtang usa kada lima ang nakasinati nga dili mokaon sa tibuok adlaw.

Napugos usab siya nga pahunu-

ngon sa pag-eskwela ang bugtong niyang anak, sukwahi sa kagustuhan sa bata. Matud sa usa ka pagtuon nga gipahigayon sa World Bank ug National Economic and Development Authority niadtong Agosto, 20% lang sa nag-eskwela sa wala pa ang pandemya ang nakapadayon sa ilang pagtuon. Ang 80% sa mga ginikanan ang nagsulting pabalikon nila sa pagtungha ang ilang mga anak kung subli nang mag-abli ang mga eskwelahan.

Reklamo usab sa magtataho nga si Win-win nga gawas sa kapit-os, dili usab makumpleto ang ilang pamilya tungod sa mga restriksyon sa pagkwarantina. "Murag mas masulub-on ang among Pasko karon tungod kay dili mi kumpleto," matud niya. Kumpara kanhi, dili na makauban sa lima niyang anak sa Pasko ang ilang mga lolo, lola, ig-agaw, mga ayaan ug uyuan. Sama ni Gerald, nag-unang nagsalig ang iyang pamilya sa ayudang pagkaon panahon sa *lockdown*.

Lakip silang Gerald ug Win-win sa

40% sa mga mamumuong nagtaho sa pagkahagba sa ilang kita tungod sa pandemya. Gitawag sila og "bag-ong kabus" sa World Bank, usa ka kategoryang nagapunting sa usa ka seksyon sa katilingban nga nawad-an og kita o trabaho tungod sa pandemya.

Pit-os usab ang gagmay nga negosyante sa impormal nga sektor. Usa dinhi si Tam, nga nangayo og tambag sa iyang mga higala kung unsaon nga mapaigo ang ₱1,000 badyet alang sa Pasko. "Kini lang ang among badyet kay pangpalit na og bugas ang uban," matud niya. Tambag kaniya sa kadaghanan: Mopalit og manok kay kini ang pinakabarato sa tanang karne karong bulana. Kumpara sa karneng baboy nga tag-₱320 ang kilo, samtang tag-₱210 lang ang kilo sa manok. Niadtong milabayng bulan, miabot sa 3.3% ang tantos sa implasyon, kung asa pinakapaspas nga misaka ang presyo sa pagkaon.

Dili tanan adunay pangpalit og handa. "May pa ka, naay panghanda, kami matulog na lang," tubag kang Tam sa higala niyang si Lani. Sukad nga miigo ang pandemya, midaghan usab ang ihap sa walay makaon ug nagsalig lang sa tabang sa simbahan ug sa mga pribadong institusyon. Sa taho nga una nang nahisgutan, anaa sa 54% sa mga pamilyang kabus ang nagsulting dili nila kayang mopalit bisan ang pinakabata kang panginahanglan sama sa pagkaon.

Timailhan niini ang padayon nga pagdaku sa ginahatagan og pagkaon sa mga simbahan ug sa mga matinabangong organisasyon. Usa dinhi ang ginapadagang *soup kitchen* sa Society of Divine Word nga nagapakaon sa kapin 1,000 katawo sa lima ka adlaw sa usa ka semana, gikan sa 250 lamang niadtong Abril. "Daghan kanila ang walay mga mapuy-an," matud sa usa ka paring nagdumala sa *soup kitchen*. "Apan nagkadaghan na usab ang mga nawad-an og trabaho nga miduul kaniya tungod sa desperasyon." AB

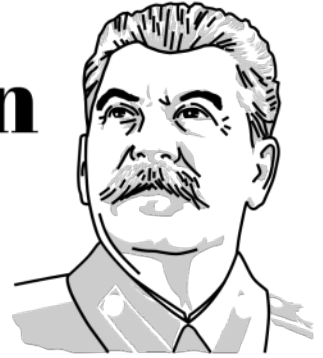
1 SA KADA 4

ka tawo sa tibuok kalibutan ang **posibleng dili mabakunahan batok sa Covid-19 hangtud 2022.**

Gikan sa: Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health

Joseph Stalin

(Disyembre 21, 1878-Marso 1, 1953)

Ekspertong Marxista-Leninista nga nangulo sa **Communist Party of the Soviet Union (CPSU)** niadtong **1924-1953.**

Siya ang mipuli kang V.I Lenin sa pagpangulo sa unang pagbaktas sa katawhan sa dalan sa sosyalismo.

1,114

lang sa

61,000 ka eskwelahan

ang **planong ablihan** alang sa inatbangay nga klase sa **Enero.**

2.4

ka milyong bata

ang **gigutom sa UK, ika-5 sa pinakaadunahang nasud sa kalibutan**

(Sa unang higayon, mosulod ang UNICEF sa UK aron magpakaon sa mga batang gutom.)

50%

sa mga pamilyang nagsalig sa remitans

ang **nakadawat og mas gamay karong tuiga. 11% kanila ang walay nadawatan.**

Gikan sa: World Bank/NEDA, Agosto 2020

7.3 Milyong

mamumuong Pilipino ang gibanabana nga mawad-an og trabaho

tungod sa epekto sa **digitalization ug Covid-19 lockdown.**

Gikan sa: International Labor Organization, 2020

Ang **digitalization** nagahisgot sa pag-automate (paggamit sa kompyuter o robot) sa pagpatuman sa trabaho sama sa pagkwenta, **customer service** ug uban pa.

\$7.2 TRILYON

kinatibuk-ang kantidad sa Google, Facebook, Amazon, Apple, Microsoft.

Misaka kini og **46%** karong 2020 samtang nagkagrabe ang kalisud ug kagutom sa tibuok kalibutan.

Mga mamumuo nga matangtang sa pinakadakung *airline*

Lufthansa Air (Germany)	29,000
United Air (US)	36,000
America Air (US)	25,000
Air Canada	20,000
British Air	12,000
Air France-KLM (France)	12,500

Pagsaka sa kapasidad sa sistemang panglawas

Ikaduha sa duha ka artikulong serye lambigit sa talagsangong tubag sa estado ug katawhan sa Cuba sa pandemyang Covid-19.

Usa sa mga pagtulun-an nga nakutlo sa Cuba sa pagsumpo sa pandemyang Covid-19 ang panginahanglang ipataas ang katakus sa sistemang panglawas aron saluon ang mga pasyenteng anaa sa seryoso ug kritikal nga kahimtang. Gitawag kini og *intensive care*, usa ka espesyalisadong gimbuhaton kung asa nakasandig ang kinabuhi sa mga pasyente sa istriktong mga prosesong medikal ug pag-amuma.

Taliwala sa pandemya, gipadaku sa Cuba ang mga *intensive care unit* (ICU) sa lain-laing ospital ug pasilidad. Giarangkada niini ang pagpalambo sa bag-ong mga teknolohiya sa medisina ug pagbansay sa mga personel. Gihatagan niini og kamahinungdanon ang papel sa mga nars, nga giila isip mahukmanon sa pagtambal sa mga pasyente. Subay sa plano sa estado, gipatuman ang pagpadaghan sa higdaanan sa mga ICU ug pagkumpleto sa mga serbisyo niini gikan 2021 hangtud 2026.

Nangandam ang Cuba sa pinakagrabe ug pinakalisud nga senaryo niadtong unang mihapak ang pandemya. Matud sa usa ka artikulo sa *Granma*, upisyal nga mantalanan sa Partido Komunista sa Cuba, gisunod sa mga duktor sa Cuba ang gihikyad nga mga protokol nga nakasubay sa kasinatian sa kalibutan, samtang padayon nga gipalambo kini gikan sa mga pagtulun-an sa kaugalingong praktika. Gidapat nila sa partikular nga kinaiya sa ilang katilingban ug sistemang panglawas, ingonman sa indibidwal nga mga sakit ang ilang tubag sa matag kaso sa nagkasakit. Ang maong mga gitigum nga mga kasinatian ang naghatag kanila og kadasig ug kumpyansa sa pagpatuman sa mga protokol ug pag-eksperimento sa paggamit sa mga tambal.

Wala kanus-a man milapas sa katakus sa sistemang panglawas sa

Cuba ang pandemya, ug wala kanus-a man napuno ang mga ospital niini. Nalikayan sa Cuba nga matakdan ang mga mamumuo sa panglawas sa mga gitawag og "red zone" o mga lugar kung asa mas taas sa 10% ang tantos sa impeksyon. Wala ni usa ka duktor o nars ang namatay tungod sa bayrus. Tungod kini kay istriktong ginapatuman ang mga lakang sa *biosecurity* ug hugot nga ginasunod ang mga protokol. Mipatigbabaw sa han-ay sa mga *frontliner* ang diwa sa pagtinabangay ug pag-atiman sa usag usa sa pagsiguro sa kahinlo, igong kagamitan ug distribusyon sa pagkaon.

Atol sa pandemya, pinakataas na ang unum ka pasyenteng namatay sa bayrus sa usa ka adlaw. Gikan Mayo, pausa-usa na lang ang wala natabang sa mga duktor. Wala namatay ni usa ka bata, batanon o mabdos. Nahimong posible kini tungod sa tibuok-pagsalig nga pagtuman sa katawhang Cubano sa mga palisiya sa ilang estado. Nakasulat ang tanang protokol. Direkta ug klaro ang mga palisiya. Mipatuman ang midya sa yaweng papel sa hinanali nga pagpakaylap sa hustong impormasyon.

Ang ingon niining kasinatian partikular lamang sa Cuba, kung asa taas ang pulitikanhong kaakuhan sa estado aron patigbabawan ang usa ka pangkalibutang krisis sa panglawas. Kabahin sa ilang paghugpong

ang hinanali nga patubag sa mga syentista ug industriya sa *biotechnology* sa pagtuon ug panukiduki sa mga pamaagi aron patigbabawan ang pandemya. Usa sa hinanali nilang giasikaso ang pagpalambo sa kaugalingong bakuna. Sa kasamtangan, duha na ang anaa sa ang-ang sa *clinical testing*: ang Soberana 01 ug Soberana 02.

Aktibo ang Cuba sa pagpadala og duktor ug uban pang mamumuong panglawas sa lain-laing bahin sa kalibutan. Ginaila sa estado ug katawhan sa Cuba ang medikal nga pagtambag isip kabahin sa ilang internasyunalistang katungdanan. Anaa sa 53 ka brigada sa mga propesyunal nga nakapailalum sa Henry Reeve Medical Contingent ang nakadeploy sa 39 ka nasud, dugang sa mga Cubanong mamumuo sa panglawas nga kanhi nang nag-alagad sa 58 ka nasud. Nagtuo ang Cuba nga bugtong sa kooperasyon ug internasyunal nga pag-ila maluwas ang tibuok katawhan.

Kining tanan nahimong posible bisan pa sa grabeng blokeyo sa ekonomiya nga gipahamtang sa US batok sa Cuba sa milabayng unum ka dekada. Nagbunga ang maong blokeyo sa pagkawala sa \$3-bilyong pondo alang sa sistemang panglawas sa Cuba. Ang mga restriksyon sa pamatigayon mibabag sa pagtabang sa Cuba sa susama niining gagmayng nasud.